

Wet voorwaardelijke invrijheidstelling

In Nederland lijkt de gedachte te overheersen dat van door de rechter opgelegde gevangenisstraffen altijd een derde deel wordt afgetrokken. Dit is niet juist, sinds juli 2008 is de Wet Vervroegde Invrijheidsstelling (waarbij wel een derde van de straf werd afgetrokken) vervangen door de Wet Voorwaardelijke Invrijheidsstelling.

Met de komst van deze nieuwe wet kan een veroordeelde nog steeds eerder op vrije voeten komen dan op het moment dat hij de opgelegde gevangenisstraf heeft uitgezeten, maar dit is geen absoluut recht meer. Een veroordeelde wordt alleen onder een aantal voorwaarden eerder vrijgelaten. De voorwaardelijke invrijheidsstelling geldt alleen bij gevangenisstraffen van meer dan een jaar. Gevangenisstraffen van minder dan een jaar moeten in het geheel worden uitgezeten. Hierop worden geen uitzonderingen gemaakt.

Bij gevangenisstraffen van meer dan een jaar, maar minder dan twee jaar geldt dat het eerste jaar geheel moet worden uitgezeten, maar van het resterende gedeelte hoeft slechts een derde deel te worden uitgezeten. Een gevangenisstraf voor de duur van achttien maanden, houdt derhalve feitelijk in dat een periode van veertien maanden daadwerkelijk in detentie wordt doorgebracht. Een andere voorwaarde om voor voorwaardelijke invrijheidsstelling in aanmerking te komen, is dat een geheel onvoorwaardelijke gevangenisstraf is opgelegd. Indien de rechter oplegt: een gevangenisstraf voor de duur van vierentwintig maanden, waarvan vier maanden voorwaardelijk, zal de veroordeelde dus twintig maanden moeten zitten. Hier gaat geen gedeelte meer vanaf.

Indien een geheel onvoorwaardelijke gevangenisstraf is opgelegd, die hoger is dan twee jaren, geldt net als vroeger dat daarvan twee derde deel uitgezeten dient te worden. Anders in vergelijking met vroeger is dat aan het gedeelte dat niet uitgezeten hoeft te worden, voorwaarden gekoppeld. De algemene voorwaarde die daarbij altijd van kracht is, is dat geen nieuwe strafbare feiten mogen worden gepleegd. De proeftijd is net zo lang als het voorwaardelijke deel (dus een derde van de opgelegde straf), maar altijd minstens een jaar. Naast de algemene voorwaarde kunnen ook bijzondere voorwaarden worden opgelegd, zoals bijvoorbeeld een alcoholverbod of een meldingsplicht. De proeftijd bij bijzondere voorwaarden is hoogstens gelijk aan het

Willemijn Oosterbaan - van Veen,
strafrechtadvocate.

restant van de straf. In een aantal gevallen geldt de mogelijkheid tot voorwaardelijke invrijheidsstelling niet.

Veroordeelden die naast een gevangenisstraf TBS opgelegd hebben gekregen, worden niet op vrije voeten gesteld, voordat de TBS is aangevangen.

Indien een veroordeelde zich misdraagt tijdens detentie, verspeelt hij de mogelijkheid om eerder in vrijheid te worden gesteld. Dit geldt eveneens bij een ontsnapping uit de gevangenis, of een poging daartoe. Als wordt vastgesteld dat er sprake is van een te hoog recidiverisico, kan ook afgezien worden van de voorwaardelijke invrijheidsstelling.

De veroordeelde moet bovendien akkoord gaan met de op te leggen voorwaarden, doet hij dit niet, zal hij het resterende gedeelte van zijn straf uit moeten zitten.

Het is dus niet meer zonder meer het geval dat een derde van de opgelegde gevangenisstraf niet ten uitvoer wordt gelegd. In een aantal gevallen wordt een gedeelte van de straf omgezet in een voorwaardelijk deel, maar daar moet de veroordeelde wel zelf aan werken. Met deze wet onderscheidt Nederland zich van veel andere Europese landen en zijn de gevangenisstraffen in Nederland ten opzichte van die andere landen feitelijk langer.

Willemijn Oosterbaan - van Veen is strafrechtadvocate bij Van Veen Advocaten te Ede. Zij is bereikbaar via telefoonnummer 0318 687906 of per e-mail w.vanveen@vanveen.com.